

MARKÉTA ŠICHTAŘOVÁ & VLADIMÍR PIKORA

ROBOT NA KONCI TUNELU

ANEŽ ZPRÁVA O PODIVNÉM STAVU SVĚTA A CO S TĚM

NF Distribuce

MARKÉTA ŠICHTAŘOVÁ & VLADIMÍR PIKORA

ROBOT NA KONCI TUNELU

ANEB ZPRÁVA O PODIVNÉM STAVU SVĚTA A CO S TÍM

NF Distribuce

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy:

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné nebo elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele.

Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

Ing. Markéta Šichtařová
Ing. Vladimír Pikora, Ph.D.

Robot na konci tunelu

Vydala NF Distribuce s.r.o.
zapsaná v OR vedeném u Měst. soudu v Praze,
Oddíl C, vložka č. 112680,
Zlešická 1848, 184 00 Praha 4, Česká Republika

První vydání, Praha 2017

© NF Distribuce s.r.o., 2017
Cover Photo © Tomáš Nosil
Cover Design © Barbora Wella, Tomáš Nosil, Jan Vyhnánek
Jazyková korektura © Dana Ondrušková

ISBN 978-80-88200-07-9

VĚNOVÁNÍ

Naším andílkům - Barborce, Martínkovi, Bertíčkoví, Daníčkoví, Filípkovi
a všem jejich následovníkům.

OBSAH

VĚNOVÁNÍ	3
OBSAH	4
ÚVOD	9
DŮLEŽITÉ UPOZORNĚNÍ	10
MOTTO	10
HISTORICKÉ KULISY PRO NOVOU REVOLUCI	11
Záporné úroky	11
Záporné výnosy	12
Dluhy, co se nesplácí	13
Papírky místo splátek	14
Zpátky na začátek	16
Nad dvojčaty to začalo	17
Osudová chyba číslo 1, aneb Fed to krapet přepísknul	19
Osudová chyba číslo 2, aneb Fed to znovu přepísknul	20
... a pak ještě chybka číslo 3, aneb banky jdou do kopru	22
Polovina hypoték to má nahnuté	23
Tři bráchové	24
Krize s velkým K	25
Nákaza se šíří do Evropy	26
„Hlavně klíííd, máme to v rukách“	28
„Z krize se musíme proinvestovat!“	29
Dluhy rostou	30
Spouští se tiskárna peněz	31
Nejtěžší je to vždy napoprvé	33
Když zaměníme příčinu a následek	35
Když vlk nekouše	36
Jen houšť s těmi penězi!	36
Inflace, která není tak snadno vidět	37
REGULACE VERSUS PŘIROZENÝ ŘÁD	40
Proč to vlastně nefungovalo?	40
Opojení mocí	41
Pravá ekonomie se vypařila	42
Levné peníze jako „lék“ na všechno	44
Je to past?	45
Bublina velikosti horkovzdušného balónu	46
Podivná posedlost	48

Novodobý socialismus?	50
Jak velký musí být dluh, aby byl „velký“?	51
České okénko	53
Hromada kečupu	54
Trvat to chvíli může, bouchnout to musí	55
Střelivo došlo	57
DEGENERUJÍCÍ SPOLEČNOST	58
Kdysi byla ideálem odpovědnost	59
Nárok místo odpovědnosti	60
Nemusíme nic	62
Kdo nic nemusí, stává se sobcem	63
Jak sobectví roste, děti ubývá	65
Stát blahobytu	66
Děsivý myší experiment	68
Jako v myší kleci.....	69
Tak trochu frigidní Japonsko	71
Kudy ven?	72
Krize je ryzí zlo.....	73
Právo, které nelze dodržet.....	75
Čeho je moc, to jako by nebylo	77
Ochráníme banky!.....	78
Smrtící léčba bank	79
Vedlejší účinek léčby: smrt.....	81
ČTVRTÁ PRŮMYSLOVÁ REVOLUCE.....	83
Katastrofa?!.....	84
Elektrikáři místo ponocných	85
Proč revoluce? Proč průmysl?	87
Nejsnadnější cenzura	89
Na technologii se bohatne.....	90
Nová éra startupů	91
Bylo - nebylo... ..	92
Průmyslová revoluce 4.0.....	94
Královna v konfekci.....	97
Smart City	98
Tak trochu jiná doprava	100
A co to bude stát?.....	101
A budeme nazeleno a nasociálně	102
Pracanti se zmraženými vajíčky.....	103
Lidé končí, roboti nastupují	105
Z kriminálníků oběti	106
Není taxi jako taxi.....	108

Nebe, či peklo?	109
Služby jako lék.....	111
Kdo jde z kola ven?	112
Když dva musí spolupracovat.....	113
Sám za sebe.....	115
Daň z robotů.....	117
Dělník budoucnosti	119
Ideální profese.....	121
Vítěz bere vše.....	122
Česko v ohrožení	123
Souboj generací.....	125
Když se Z líbá s Z	127
Lajkni si svého jūtubera	129
Podceněné dluhy	131
Nová sorta: Gig lidé	132
Chytré továrny	134
Anonymně na míru	135
Překvapivé vyústění globalizace.....	137
Víc, rychleji, častěji	139
Kolik G je dost G?	140
DIGITÁLNÍ EKONOMIKA	142
Nové baterie	143
Ať žije tetřívěk!.....	144
Elektrina ze silnice	146
E-komerce a konec kamenných obchodů	147
Když za vás nakupuje vaše lednička.....	149
Velká data jako pohroma pro pravou ekonomii.....	150
Konec peněz a kryptoměny.....	152
Kryptoměny	153
Bitcoin.....	155
Staronové peníze.....	157
Svobodné bankovníctví.....	158
Anarchie!	160
Mýtus nulové inflace	161
Bitcoinové banky	163
Blockchain: nečekaný přínos bitcoinu	165
Oficiální kryptoměna?	166
TAK TROCHU JINÁ DOPRAVA.....	169
Počítače na kolech	170
Soumrak řidičů.....	172
Důchodci v pohybu.....	173

Karpaty nejsou Alpy	175
Zelení teroristé	176
Jak se staví nové auto.....	178
Dilema každého normálního muže	179
Elektrina, nebo vodík?	181
Elektromotory & baterie & dobíjení	183
Vezmi si svou dotaci.....	184
Ropnému průmyslu zvoní hrana	185
A vítězem se stává... ..	187
Sdílená ekonomika.....	188
Nová potrava pro regulátory	189
Nový přístup ke sdílení	191
Sdílené finance.....	192
Sdílená auta.....	194
Užij si svou vládní limuzínu	195
A co to stojí?	196
Kolik potřebuje planeta aut ve sdílené ekonomice?	197
Samořiditelná auta	199
Kam posadit svou tchyni?.....	200
Vývoj vozu.....	202
Profesionální řidiči v ohrožení.....	203
Zahod' svůj řidičák	204
Hodně jiné pojištění	206
Kamiony budoucnosti	207
Čím vyšší mzdy, tím méně řidičů	209
Železnice budoucnosti	210
I na letadla dojde.....	211
Hyperloop	212
Nebezpečné hejno	213
Svět k zbláznění aneb pořád něco bzučí nad hlavou	214
Pozor – dron je určen k létání	216
Když dron kouká přes plot.....	217
Home Office aneb konec dojíždění do práce	218
Když je práce nezdravá.....	219
ZEMĚDĚLSTVÍ 4.0	222
Zaostávající EU a přežitá společná zemědělská politika	222
Zákaz moravských jablek v Praze?	224
Voda rozdává nové karty	225
Ponurá budoucnost...?	226
Průmysl 4.0 v zemědělství	228
Jsme omezení půdou?	229

Bohatství a změna jídelníčku	231
Zemědělská e-komerce	232
Problémy zemědělství 4.0.....	234
Dotace jsou pro kočku	235
Zemědělská půda	236
Politická krádež.....	237
SPOLEČNOST 4.0	239
Elektronické zdravotnictví	239
Nepřehledná média	241
E-volby.....	243
Naplň si svůj kalamář	244
Škola věku internetu	247
E-vysoké školy	249
Mýtus zaručeného příjmu	251
Pohádka o pečených holubech létajících do huby	252
Když přání je otcem myšlenky	254
Chudí jen na Mallorku	256
Jaký příjem je dostatečný příjem?.....	257
Důchody v době robotů.....	259
Velký bratr	260
Čipovaný skot	262
Není mozek jako mozek	264
Televize to mají za pár	265
Dědy bychom nepřeprali.....	267
Řekni mi to internetově.....	268
E-sport.....	269
Nové vztahy	271
Rozpad všech tradic	273
Moderní štěstí	274
A prášek na hlavu už máte?	275
Vzestup fundamentalismu.....	277
JSME NA TO PŘIPRAVENI?	279
Jak se to zatím moc nepovedlo	279
Za vším hledej daně (a mzdy).....	281
Co dělat dál?	282
Čeká nás toho hodně	283
A co s tím?	285
Co by tedy měly dělat příští vlády?	286
ZÁVĚR	289
ZDROJE	291

ÚVOD

Řekneme vám malé tajemství: Náš svět se mění. Mění se tak rychle, že pravděpodobně tu ještě nebyla dějinná epocha, během níž se společnost měnila srovnatelnou rychlostí.

Jistě, bylo tu období zámořských objevů, které do Evropy přinesly leccos od brambor až po zlato. Ale to všechno ovlivňovalo společnost pomalu. A rozhodně se nedá říct, že by se generace otců v době zámořských objevů myslela a chovala se zcela jinak než generace jejich synů.

Byly tu i světové války. Přinesly obrovské utrpení. Ale nedalo se říct, že po jejich skončení by byl svět zcela k nerozeznání od světa předválečného.

Byly tu i podivné experimenty na lidech třeba v podobě ruské bolševické revoluce. To jistě přineslo obrovskou změnu – ale jen na omezeném území, ne na celé Zemi.

Ted' je to ale jiné. Mění se Země celá a mění se neskutečně rychle. Začalo to už v minulém století: Myšlení lidí a chod ekonomik dnes je někde jinde než před třiceti lety.

Rozmohla se regulace. Ekonomiku přestali řídit ekonomové a začali ji sešněrovávat politici. Ekonomiky se vychýlily z rovnováhy a usídlily se v nich nehorázné bizarnosti. Pád socialismu ve východním bloku byl nahrazen nástupem nového druhu socialismu v západní Evropě. A to všechno tvoří jen historické kulisy pro ještě mnohem zásadnější proměnu: průmyslovou revoluci 4.0. Lidská práce je nahrazována roboty.

A stále to pokračuje a zrychluje. Myšlení lidí a chod ekonomik za dalších třicet let udělá větší skok než za předešlé století.

Stroje budou čím dál víc nahrazovat lidi, lidé budou přicházet o práci, o vztahy, o elementární jistoty.

Bylo by logické, aby se z toho lidstvo zbláznilo. Hodně autorů také hřímá, že přesně to se stane.

A pak jsme tu my dva. A my říkáme, že ještě není všechno ztraceno.

Markéta Šichtařová & Vladimír Pikora

DŮLEŽITÉ UPOZORNĚNÍ

Vzhledem k tomu, že kniha popisuje aktuální dění, a vzhledem k uzávěrce textu v červnu roku 2017, je možné, že v době vydání již některé skutečnosti budou mírně zastaralé, situace na finančním trhu posunuta, zákony změněny... Navzdory usilovné snaze autorů do posledního možného okamžiku aktualizovat všechny změny nelze plnou aktuálnost zaručit. Nicméně více než na technických detailech v této knize záleží na logice a podstatě věci. V tomto smyslu je kniha zcela nadčasová.

MOTTO

Je to jen otázka volby. My se rozhodli být #free4ever
Vaši #pikosichta

HISTORICKÉ KULISY PRO NOVOU REVOLUCI

Říct, že „ekonomika je v bezprecedentním stavu“, zní asi tak suše a šroubovaně jako hovořit o „světelných úkazech nastávajících ve vysokých vrstvách atmosféry, nejčastěji v ionosféře“. Vědecky sice méně přesné, ovšem lidskými smysly daleko lépe představitelné, je mluvit o úchvatném divadle nazývaném polární záře.

Zrovna tak sice můžeme nakrásně tvrdit, že světová ekonomika zažívá jakousi svou premiéru, že se ještě nikdy nenacházela v tak prapodivném stavu, v jakém je dnes – ale vsadím se, že většina lidí z takových slov ani zdaleka nedocení, jak *moc divný* ten stav je. Schválně – mrkněme se vcukuletu jen na několik nejkřiklavějších známek, že něco je moc špatně...

Záporné úroky

(Markéta Šichtařová)

Ještě nikdy v historii nebyl svět zaplaven zápornými úrokovými sazbami. Ano, v minulosti se sice už stalo, že takzvané „reálné“ úrokové sazby byly pod nulou, neboli když jste si uložili peníze do banky, po čase jste si za ně i po započtení úroků mohli koupit méně než na začátku, protože na nich negativně zapracovala inflace, to je sice pravda. Ale ještě nikdy nebylo postiženo tolik zemí současně. A hlavně: Ještě nikdy nebyly záporné takzvané „nominální“ úrokové sazby. Tedy nikdy se nestalo, že by vám banka ukládala vysloveně pokutu za to, že vám dovolí uložit si peníze. Jenomže teď některé banky takové záporné úrokové sazby klientům skutečně účtují. Banky trestají své klienty za to, že klienti po své bance chtějí dělat to, k čemu banka slouží: Umožnit ukládání peněz.

Zdá se vám to šílené? Tak to jste naprosto normální a v pořádku, svědčí to jen o tom, že jste si ještě udrželi zdravý rozum. Tedy na rozdíl od některých centrálních bankéřů v mnohých zemích. Ti ho patrně před několika roky už definitivně pozbyli. Protože jsou to právě oni – centrální bankéři – kdo takovou šílenost jako záporné úrokové sazby vymysleli. Centrální banky dnes vlastně pokutují běžné banky za to, že mají peníze na účtech, a běžným bankám pak v podstatě už nezbyvá, než na tuto hru centrální banky chtít nechtě přistoupit a dál začít pokutovat i svoje klienty. (Protože ať si nikdo nemyslí, že běžným bankám záporné úrokové sazby vyhovují!)

Ve většině zemí, kde centrální banky zavedly komerčním bankám záporné úroky, se sice tyto komerční banky dosud ubránily tomu přenést

„pokutování“ i na své klienty, ale některým německým bankám už nervy vytekly a jednoduše svým klientům oznámily, že z jejich úspor budou záporné úroky vybírat taktéž.

Jistě, centrální banky při vymýšlení této šílenosti byly motivovány vírou, že konají správně. Asi jako když američtí bílí muži v dobré víře málem vyhubili všechny bizony, aniž by tušili, jak se na ně dnes za to budeme dívat opovržlivě. Jistě, nevymyslely si záporné úroky jen tak pro zábavu, nýbrž mají své kroky podloženy jistými předpoklady a teoriemi. K tomu se ostatně ještě dostaneme o něco později na dalších stránkách, protože to rozhodně není bez důležitosti. Ale ponechme teď na chvíli stranou ultra-vědecké teorie a propočty a podívejme se na věc zcela nezaujatýma očima. Jako bychom byli děti, neměli žádné předsudky a měli jako v té pohádce ohodnotit císařovy nové šaty:

Je stav, kdy musíte bance platit za to, že jí půjčíte své úspory, normální? Zdá se vám takový stav zdravý...? Nezdá se vám čistě náhodou, že něco je moc divně? Nepřirozeně? Není náhodou přirozenější, když bance půjčíte své úspory, ona vám za to pěkně poděkuje, slíbí vám, že je bude střežit jako oko v hlavě, a za to, že je smí opatrovat, či půjčovat jiným klientům, či investovat je, vám bude platit poplatek nazvaný úrok...?

Tak tohle podivno mám na mysli, mluvím-li o „bezprecedentním stavu“ světové ekonomiky. (I když mezi námi - jde hlavně o tu evropskou.)

Záporné výnosy

(Vladimír Pikora)

Jenomže kdyby zůstalo „jen“ u záporných úrokových sazeb na bankovních účtech, ještě by se to snad dalo nějak okecat, jako většina pánů okecá, když se před vlastní ženou ohlídne po fešné slečně. Ovšem když by pán pojal nápad nastěhovat si slečnu domů a soužití rozšířit na trojúhelník, ve většině případů by s výřečností patrně nevystačil. Taktéž bizarnosti stávající ekonomiky jdou ještě mnohem dál.

Je jaksi běžné, normální, odpovídající našim představám o tom, co je správné, že půjčí-li si někdo od někoho peníze, musí tento dlužník dát věřiteli nějakou odměnu v podobě úroku či „výnosu“. (Zatímco výraz úrok či úroková sazba se používá typicky v případě klasického úvěru, výraz výnos se typicky používá, půjčuje-li si dlužník prostřednictvím cenných papírů, tedy dluhopisů.)

Všichni tak nějak chápeme, že je správné, aby stát, chce-li žít na dluh a tedy na úkor budoucích generací, za své rozhodnutí platil nějakou odměnu těm, kdo se odhodlají státu půjčit. Mám-li já jako občan úspory, mohu si za ně buď nakoupit, co je mi libo, anebo se naopak uskromním, své útraty

odložím na později a půjčím své úspory státu tím, že si od něj koupím státní dluhopisy. A jediný motiv, proč bych se měl rozhodnout se tak uskromnit, je, že na tom nějak vydělám. Že mi stát zaplatí něco navrch. Že mi ode dneška za rok nebo za dva vrátí víc peněz, než kolik jsem mu na počátku půjčil. Že to zkrátka pro mě bude výnosné. Ani kuře zadarmo nehrabe.

Ve školách se vždy učilo, že úrok nemůže být záporný. Jako nemůže být záporná hmotnost, záporný počet srdečních tepů za minutu nebo záporný věk. Spojení záporný úrok prostě nikdy nedávalo logický smysl.

Jenomže před několika lety se v ekonomice něco změnilo. Začalo to v Německu v roce 2012. Tehdy poprvé Němci prodali své státní dluhopisy se záporným úrokem. Investoři německé vlády půjčili své úspory a ještě jí zaplatili za to, že jí půjčit směli.

Zpočátku to nikomu nedávalo smysl. Ekonomové si nad tou situací lámali hlavy. Ale pak si na ni prostě zvykli. A záporné úroky se v Evropě natrvalo zabydlely. Začaly se objevovat i v dalších zemích, i když v Německu byl tento jev rozšířen nejvíc.

Když dlouho žijete v těsném sousedství prasečího chléva, po čase přestanete jeho zápach vnímat. Zvyknete si na něj, vaše čichové buňky otupí. Přesto to neznamena, že to u vás doma libě voní. Návštěvy si o tom myslí své.

To, že jsme si na záporné výnosy u dluhopisů zvykli a už se nad nimi nepozastavujeme, znamená jen jediné: Naše mozkové buňky otupěly. Přesto to neznamena, že je to normální, zdravé a správné. Je to leda tak bizarní.

To ovšem bude mít spoustu důsledků.

Dluhy, co se nesplácí

(Markéta Šichtařová)

Kdysi dávno bývalo dobrým zvykem, že když jste si museli půjčit peníze, zase jste je po čase vrátili.

Věřitel vám byl ochoten půjčit jen tehdy, když si myslel, že ačkoliv se nyní zadlužíte, dokážete vydělat tolik peněz, že časem všechny dluhy splatíte. Že bude bez dluhů.

Pokud by snad věřitel měl důvod domnívat se, že váš dluh pořád a pořád poroste, sotva by vám půjčil. Neměl by totiž žádnou jistotu, že mu jeho peníze budete schopni zase vrátit. Jak byste mu je mohli s jistotou vrátit, když ode dneška za rok bude váš dluh dvojnásobný? A za dva roky trojnásobný?

Zdá se to navýsost, logické, že? V mezilidském styku je takto zvyklý uvažovat každý.

A bývaly doby, kdy takhle uvažovali lidé i v případě států. Ekonomové jistých ekonomických škol (zejména tzv. „keynesiánci“) svého času

doporučovali, aby se stát v dobách hospodářských obtíží zadlužil a svůj dluh naopak splatil v dobách hospodářského růstu. Domnívali se, že v době krize může stát ekonomice pomoci tím, že se zadluží a takto získané peníze použije na uměle vymyšlené projekty, které by se jinak neuskutečnily. Že prostě stát dá lidem práci, která by jinak nebyla. A až naopak přijde hospodářský růst, stát toho zase využije a peníze splatí, což mimochodem bude mít navrch ten příznivý efekt, že to ekonomiku zase trochu zchladí.

Ponechme stranou, že podle mého soudu tato vize byla poněkud naivní a překombinovaná a v historii se moc neosvědčila; nelze jí ale upřít jistou logiku. Každopádně i tito ekonomové vždy vycházeli z představy, že dluh, který v době krize vznikne, se prostě zase musí splatit, přes to vlak jaksi nejede.

Jenomže ono se opět něco moc podivného přihodilo.

Stalo se, že zejména politici, kterým chybělo ekonomické vzdělání, začali mít pocit, že jsme v krizi permanentně. A že vlastně je neustále potřeba ekonomice pomáhat. A tak se začali zadlužovat bez ohledu na to, zda ekonomika byla zrovna v krizi, či naopak rostla. A dluhy se na konci dvacátého století jednoduše splácet přestaly.

Jeden svého času celkem slavný český politik to shrnul ještě slavnější větou: „Na důchody bude vždy!“ Což v překladu lze chápat asi takhle: Buď na důchody budeme mít, nebo na ně mít nebudeme, a tak si na ně půjčíme. A zase na ně mít budeme. A možnost, že by třeba nebylo kde a od koho si půjčit, se nepřipouští.

Zpočátku to ještě nějak fungovalo. Mnoho států požívalo důvěry svých občanů. Občané nemohli uvěřit, že něco tak velkého a mocného, co řídí jejich životy, jako je stát, by taky mohlo nesplatit svůj dluh. A tak státu celkem ochotně půjčovali své úspory.

Jenomže potom některé státy začaly bankrotovat.

Papírky místo splátek

(Vladimír Pikora)

Tedy ne že by v historii bankroty států neexistovaly. Takové státní bankroty existovaly vlastně už ve středověku. A největším borcem přes státní bankroty, rozumějme, nejčastěji zkrachovalou zemí, se v historii stalo Řecko. Bankrotování je už takový řecký národní sport. Jenomže ve dvacátém století takových bankrotů bylo poměrně málo. A tak se na ně zapomnělo.

A možná ještě důležitější bylo, že v průběhu dvacátého století se stát stal něčím, čím nikdy předtím nebyl: Mámou-tátou dohromady. Stát začal jako nikdy dřív vodit své občanky za ručičku. Zaměstnal úředníky víc než kdy předtím. Začal vybírat daní víc než dřív. Začal lidem vyplácet větší